

O poveste aparent banală despre începutul Liceului de fete din Râmnicu Vâlcea (astăzi Colegiul Național „Mircea cel Bătrân”)

Dr. Sorin Oane*

* Colegiul Național „Alexandru Lahovari”, Râmnicu Vâlcea, România, e-mail: oanesorin@yahoo.com.

Abstract: *A seemingly trivial story about the beginning of the Girls' High School in Râmnicu Vâlcea (today "Mircea the Elder" National College). From the beginning I want to say one thing bluntly. The founding date of the "Mircea cel Bătrân" National College, as a girls' high school, is... August 15, 1921. The "Mircea cel Bătrân" National College is wrong when it thinks that the year of its foundation is 1920. This is supported by the monograph of the high school, published in 1971 (monograph which was supposed to mark half a century since its foundation), which is the reference work of this school. But the authors of this book, Gheorghe Negoită and Victor Lăzărescu, are wrong, and the mistake results from... the book itself, because the authors interpret the facts "by ear", trying to give the institution a greater age than it actually has. Sure, I can understand the "patriotism" of the authors. The front article tries to shed light on this very beautiful story.*

Keywords: girls' school, the history of girls' education in Vâlcea county, "Mircea cel Bătrân" National College, "Alexandru Lahovari" National College, Constantin Stănciulescu, Constantin Dissescu, Eliodor Conatantinescu, A. Penescu, the first mixed class (boys-girls) from Romania.

De la început vreau să spun un lucru răspicat. Data întemeierii Colegiului Național „Mircea cel Bătrân”, ca liceu de fete, este... 15 august 1921. Colegiul Național „Mircea cel Bătrân” greșește când crede că anul întemeierii sale este 1920. Asta susține monografia liceului, publicată în 1971 (monografie care trebuia să marcheze o jumătate de secol de la întemeiere), care este lucrarea de referință a acestei școli. Numai că autorii acestei cărți, Gheorghe Negoită și Victor Lăzărescu, greșesc, iar greșeala rezultă chiar din... carte, asta

---

fiindcă autorii interpretează faptele „după ureche”, încercând să dea instituției o vechime mai mare decât o are în realitate. Sigur, pot să înțeleg „patriotismul” autorilor. În 2020, Colegiul Național „Mircea cel Bătrân” a aniversat cu mult fast 100 de ani de la întemeiere. Dar, din păcate, cei 100 de ani s-au împlinit în anul următor, 2021. Articolul de față încearcă să facă lumină în această poveste aparent banală, dar și foarte frumoasă.

Dar dacă vorbim despre școlile de fete din oraș, sunt mai multe probleme de rezolvat, respectiv, de când există în oraș:

- 1) **...învățământul primar particular și de când cel de stat pentru fete?**
- 2) **...învățământul gimnazial particular sau de stat pentru fete?**
- 3) **...învățământul liceal de stat pentru fete?**

1. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

a. 1855: apare învățământul primar particular pentru fete (primul pension)

Prima școală primară de stat (clasele I-IV) a fost deschisă la Râmnicu Vâlcea la 12 mai 1832, primul învățător al acesteia fiind Dumitru Serghiade. A predat aici până în 1835 când pleacă la Giurgiu, în locul său „la schimb” venind Toma Serghiescu. Între școlarii care au frecventat școala încă din 1832 s-au aflat însă și două fete (Smaranda lui Iordache Olănescu - era fiica unei familii ilustre rîmnicene, Iordache Olănescu va fi primar al Rîmnicului între 1844-1846 - și Evghenița lui Ghiță Capeleanu – era fiica primarului de atunci al Rîmnicului, 1831-1832). Acestea au și primit atestatele în 1836.¹ În 1834 școala era frecventată de... 20 de fete. În 1837, Serghiescu sublinia însă că din lipsă de locuri n-a putut primi 30 de copii sărmani „fiind locul ocupat de atâtea fete”. Opinează însă că această mixtare ar trebuie desființată.² Dar, foarte curând Eforia Școalelor (Ministerul Educației de atunci) a impus obligația școlilor să nu mai primească fete la cursuri, aceste școli neavând dotarea materială reclamată pentru învățământul de ambele sexe.

Toma Serghiescu a fost aici învățător în intervalul 1835-1844. Apoi profesor a fost Constantin Codrescu. Acesta a sprijinit revoluția din 1848 și a plătit pentru asta cu excluderea sa din învățământ. După revoluția pașoptistă, învățător al școlii a devenit Theodor Pascale.

---

¹ Manole 2003, p. 81

² Pârnuță 1976, p. 234

În 1854, râmnicenii înființează un pension privat condus de Frederic Osciot. În afară de această informație, nu mai știm nimic despre acest pension. În 26 septembrie 1854 însă, Stăncuța Pascale, soția profesorului școlii publice din Râmnic, solicită primăriei permisiunea de a deschide „*un pension de fete*”. Cererea este aprobată și de Eforia Școalelor, la 4 aprilie 1855, sosind guvernantele de la Sibiu, au început cursurile.³ Până în 1855, familiile înstărite din Râmnic își trimiteau fetele la pensioanele din Craiova, București sau chiar în „Imperiu”, adică la... Sibiu (la mănăstirea Ursulinelor), unde învățarea limbilor germană, franceză, a pianului, desenului și a caligrafiei impecabile erau obligatorii.

Programa acestei școli prevedea următoarele cursuri: citirea și scrierea, limba română, economia casnică, limbile franceză și germană, cunoștințe de muzică, pian, lucrul de mână, cusutul hainelor, cursuri de gastronomie, purtarea în societate, ținerea socotelilor casei etc. Această școală a funcționat până în 1858. Este posibil ca Stăncuța Pascale să fi acționat în numele lui Frederic Osciot, adică să fi fost vorba despre același pension.

În 1860, apare o altă școală primară privată, fără nici o legătură cu cea dinainte, „*Externatul de fete al Așezămintelor Brâncovenești*” (se numea „externat” deoarece nu avea „internat” și toate fetele erau „externe”, adică din localitatea unde era școala). A funcționat patru ani, adică până în 1864. Inițial a avut 35 de fete, iar directoarea a fost Alexandra Lehman. În 1862 ea este înlocuită de Ana Dahlen.

b. 1864: apare învățământul primar de stat pentru fete

Legea instrucțiunii din 1864 prevedea obligativitatea și gratuitatea învățământului primar pentru băieți și fete, timp de patru ani, între vârstele de 8 și 12 ani. Mai mult, articolul 61 preciza cadrul pentru crearea învățământului secundar pentru fete, care însă includea numai cinci clase (față de cel pentru băieți, care cuprindea șapte clase), și prevedea un număr mai restrâns de materii față de programa băieților. Aceste diferențe, în defavoarea învățământului pentru fete, vor reprezenta principalul impediment în accesul acestora la studiile universitare.

Învățământul primar de stat pentru fete a fost înființat în noiembrie 1864, deci la 10 ani după cel particular. Lucrul acesta s-a petrecut foarte simplu, „*Externatul de fete*” trece cu totul la stat. Așa

---

³ Manole 2003, p. 82

apare „Școala de fete” din Râmnicu Vâlcea. Directoarea ei devine Eliza Scărlătescu. Va deține acest post până în 1894, când se pensionează.⁴

2. ÎNVĂȚĂMÂNTUL GIMNAZIAL

a. 1915: apare învățământul gimnazial particular pentru fete

Învățământul de stat era mai performant decât cel privat, așa că toți părinții de fete își doreau ca odraslele lor să învețe la stat. Legea educației din 1898 prevedea pentru fete două tipuri de școli: de gradul I (gimnaziile) și de gradul al II-lea (liceele). Școlile de gradul I cuprindeau și a cincea clasă, necesară nevoilor femeii – cu studii despre creșterea copiilor, igienă și farmacie. A cincea clasă nu putea fi urmată însă de fetele care doreau să-și continue studiile în școlile de gradul II (liceu). Programul școlii de gradul al II-lea (liceele pentru fete) era asemănătoare secției clasice a liceelor de băieți.

Până în 1919, la învățământul de stat (gimnaziu, liceu) aveau acces doar băieții. Accesul elevelor era îngreunat din două motive: din cauza faptului că băieții și fetele aveau parcursuri școlare diferite (adică învățau după programe diferite) și din cauza taxelor excesiv de mari pe care trebuiau să le plătească părinții fetelor.

În 1915, în Râmnic apare pensionul privat de tip gimnaziu (deci o școală de gradul I) „*Institutul modern de domnișoare - Zoe Bulat*”, cu cinci clase (I-V), respectiv cu 65 de eleve. Institutul a funcționat numai în anul școlar 1915 - 1916. El și-a reluat activitatea în 18 mai 1917, în clădirea Gimnaziului „Alexandru Lahovari”, Râmnicul fiind sub ocupație germană. În 1918 avea: clasa I (corespunde clasei a V-a) cu 22 de eleve; clasa a II-a (VI) cu 14 eleve; clasa a III-a (VII) cu 21 de eleve; clasa a IV-a (VIII) cu 8 eleve și clasa a V-a (VIII bis) cu 11 eleve.

În 1918 s-au mai înființat alte două pensioane, ca școli gimnaziale de gradul I. Elevele dădeau examene la sfârșitul anului școlar cu profesorii liceului de băieți, ceea ce le asigura dreptul de a obține diplome recunoscute de stat.

3. ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL

a. 1921: apare învățământul liceal de stat pentru fete

---

⁴ Mateescu 1937, p. 216

Mai întâi a apărut... Liceul de băieți „Alexandru Lahovari

Conform Legii învățământului din 1898, Liceul de băieți (clasele V-VIII) avea două secții: clasică și reală. În secția clasică se pune accent pe limbile greacă și latină (se considera ca latina era „*limba științei, a studiilor religioase, a bisericii, a diplomației, justiției și administrației superioare*”), iar în secția reală pe matematică. De asemenea, legea din 1898 fixa numărul maxim de elevi într-o clasă, la 50 în gimnazii și 40 în liceu. Admiterea se făcea pe bază de concurs. Se acordau burse elevilor cu rezultate bune și cu situație materială precară. Sigur, toate aceste lucruri erau pentru băieți.

Evident, Râmnicul avea nevoie de un liceu și pentru fete. Dar, mai întâi a apărut liceul de băieți.

În 1913, datorită stăruințelor directorului de atunci, Constantin Stănciulescu, Gimnaziul „Alexandru Lahovari” s-a transformat pentru scurt timp în liceu. Lucrul acesta nu a fost ușor și s-a realizat într-o manieră oarecum... frauduloasă! Iată cum s-a perecut lucrurile. La alegerile din 1912, candidatul conservator-democrat - de fapt, chiar șeful takiștilor vâlceni - Constantin Dissescu, care era și ministru al instrucțiunii și cultelor în funcție, a promis vâlcenilor că dacă va fi ales deputat va transforma gimnaziul în liceu, lucru dorit cu ardoare de toți locuitorii orașului. În acel an, Dissescu a devenit deputat de Vâlcea, dar nu s-a arătat dispus să își respecte promisiunea. Încercând să îi forțeze mâna, directorul Stănciulescu a trimis câteva adrese ministerului, în care înlocuise în antet cuvântul „gimnaziu” cu acela de „liceu”. Ministrul Dissescu a luat foc și la primul drum la Râmnic, unde avea o casă luxoasă, chiar la câțiva pași de Gimnaziul „Lahovari”, a trimis să vină imediat directorul la el, ca să se clarifice lucrurile. Discuția a fost savuroasă și a fost istorisită de un viitor director al liceului, profesorul de limba română Nicu Angelescu, într-una din cărțile sale de memorii.⁵ Să evocăm mai întâi însă personalitatea ministrului Dissescu.

Constantin Dissescu (1854-1932) era profesor la Facultatea de Drept din București. Începând din 1884, de când avea vârsta de 30 de ani, C.G. Dissescu a fost ales continuu de către vâlceni deputat și senator. Ca politician n-a fost statornic. Membru al Partidului Național Liberal până în 1885, când se înscrie în Partidul Conservator. În februarie 1908 trece la Partidul Conservator-Democrat, devenind chiar

---

⁵ Angelescu 2014, p. 154-156.

șeful taciștilor din județul Vâlcea, revenind după Primul Război Mondial în rândurile liberalilor. Deputat de Vâlcea (ales în 1912) și senator (ales în 1911, 1914 feb, 1914 mai și 1919). A fost ministru de justiție (1899-1900) și ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice (1906-1907 și 1913-1914). În această ultimă calitate, C.G. Dissescu a sprijinit construirea, în anul 1913, a Seminarului din Râmnicu Vâlcea, care se afla în apropierea casei sale.

Dar să revenim la discuția memorabilă dintre ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice Dissescu și directorul Stănciulescu. Dissescu l-a primit pe director în biroul locuinței sale de pe strada Calea lui Traian și l-a invitat să ia loc într-un fotoliu.

— *Cum să stau eu jos în fața dumneavoastră care sunteți și ministrul meu?* ar fi spus directorul.

— *Păi, văd că ministru ești dumneata, nu eu...* replică pornit Dissescu. *Cum ți-ai permis să trimiți Ministerului adrese cu antetul „Liceul Alexandru Lahovari”?* Cine te-a autorizat să faci asta? Nu avem noi și așa destule licee în țară?

Directorul reflectă o clipă, după care vorbește rar, cântărind cu grijă fiecare cuvânt.

— *Dumneavoastră, domnule ministru, ați promis, încă demult, vâlcenilor că le veți face un liceu și noi am luat act de această promisiune, făcută nu numai de un fiu ilustru al Vâlcei, dar și de însuși ministrul instrucțiunii.*

— *Bine, răspunse Dissescu, puțin mai domol, dar dumneata nu-ți dai seama ce greutăți are țara din cauza campaniei din Bulgaria și a cheltuielilor pe care trebuie să le facem în Cadrilater? De unde să luăm bani și pentru liceul dimitale?* Directorul simți că i-a venit apa la moară.

— *Ne dăm prea bine seama, domnule ministru, de toate aceste greutăți, dar noi nu vă cerem nicidecum să împovărați bugetul țării, fiindcă vâlcenii sunt hotărâți să-și susțină liceul prin propriile lor mijloace. E foarte adevărat, țara are multe licee, dar în orașul nostru, care a fost o veche vatră de cultură, nu există încă nici unul.*

Constantin Dissescu, căruia îi plăceau oamenii ascuțiți la minte, a rămas impresionat de argumentele directorului și l-a reținut la masă. Lupta fusese câștigată și Râmnicul avea să aibă un liceu de băieți. În ziua de 12 octombrie 1913, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice comunică gimnaziului din Râmnicu Vâlcea înființarea cursului superior, cu o secție reală, completată cu o secție pedagogică /

normală. Clasă „normală”, înființată pe lângă gimnaziu, a reprezentat începutul învățământului pedagogic din județ!. *„Scopul acestei secțiuni este ca absolvenții acestui liceu să aibă puțința de a se înscrie fie la Universități, fie de a îmbrățișa cariera de învățători sau institutori”*. La această clasă, a V-a (prima de liceu, ar corespunde cu clasa IX-a de acum), trebuia să se predea: religia (1 oră pe săptămână), româna (3 ore), pedagogia (2 ore), germana (2 ore), franceza (2 ore), geografia (2 ore), istoria (2 ore), științele fizico-chimice (3 ore), matematica (5 ore), desenul liniar (2 ore), contabilitatea (1 oră), lucrul manual (2 oră), muzica vocală (2 ore), violina (1 oră), gimnastica (1 oră), agricultura (1 oră). Total 32 de ore!.

Bucuria de a fi liceu nu a durat însă multă vreme, deoarece au început pregătirile militare pentru Primul Război Mondial și toate fondurile țării au fost canalizate în acest scop. Prin urmare, cursul liceal de la „Lahovari” a fost desființat la data de 1 aprilie 1914, prin Înaltul Decret Regal cu numărul 1452. Războiul va începe în 14 august 1916, când România, care dorea dobândirea Transilvaniei, a declarat război Austro-Ungariei. Dar, prin Decretul-lege din 5 septembrie 1919, Gimnaziul „Alexandru Lahovari” din Râmnicu Vâlcea era transformat în liceu. Era primul liceu din județul Vâlcea.

Trei zile mai târziu, în 8 septembrie 1919, regele Ferdinand a semnat Decretul-lege nr. 3864 (contrasemnat de ministrul educației de atunci, Constantin Angelescu) care hotăra *„să se înființeze cu începere de la 1 septembrie 1919, câte o școală secundară de fete, în orașele: Turnu Severin, Pitești, Buzău, Brăila, Focșani și Constanța.”*⁶ Deci, școli secundare (gimnaziu și liceu) separate de cele ale băieților. Nu era vorba, deci, și despre o școală de fete la Râmnicu Vâlcea. Totuși, pentru anul școlar 1919-1920, Ministerul Instrucțiunii Publice a făcut două lucruri foarte importante:

1. A admis ca elevii de liceu extrabugetari (băieți, dar și... fete), să învețe alături de elevii bugetați de la stat. Și asta datorită lipsei cadrelor didactice. Doar că profesorii de la clasele de extrabugetari urmau să fie plătiți de către părinții elevilor și nu de către stat.
2. Au fost înființate Comitetele Școlare, alcătuite din părinții elevilor, cu scopul de a ajuta la întreținerea materială a școlilor (Decretul-lege nr. 3138 din 21 iulie 1919), căci era clar că statul nu putea să întrețină, în totalitate, școlile. În condițiile în care nevoile uriașe de

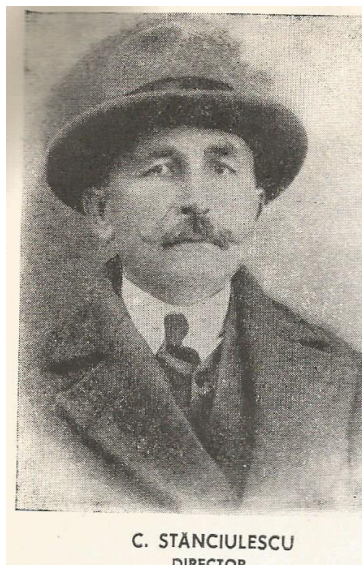
---

⁶ Stoica 2019, p. 9.

completare și adecvare a spațiilor de învățământ depășeau posibilitățile bugetare ale statului, soluția descentralizării și implicării nivelului local prin comitetele școlare s-a dovedit salvatoare. În urma aplicării decretului-lege până în 1928 s-au construit aproximativ 7.800 de școli noi!.

Directorul Liceului de băieți „Alexandru Lahovari”, Constantin Stănciulescu, înființează prima clasă mixtă din România.

Profesorul de fizică-chimie și în același timp directorul nou înființatului Liceu de băieți „Alexandru Lahovari” a fost un om curajos și vizionar. Și-a asumat cu multă demnitate misiunea sa de deschizător de drumuri în învățământul de fete. Nevoia unei școli de fete (de stat) era reală la Râmnicu Vâlcea. În Râmnic, peste 200 de fete doreau să urmeze școala secundară (gimnaziul și liceul). Pașii parcurși în realizarea acestui deziderat au fost:

1. ANUL ȘCOLAR 1919-1920

- a) În acest an școlar are loc formarea primei clase mixte extrabugetate din România. Soluția dată de minister, cea care prevedea punerea alăturării claselor de fete de cele ale băieților, a permis directorului Constantin I. Stănciulescu să înființeze, începând cu anul școlar 1919-1290, o clasă mixtă (sublinierea noastră) de băieți și fete, pretextând lipsa unui local propriu și a unui corp profesoral care să predea unor clase diferite de băieți și fete. Deci, începând cu anul școlar 1919-1920, la Liceul

„Alexandru Lahovari” din Râmnicu Vâlcea va funcționa prima clasă liceală de stat mixtă din istoria învățământului românesc. Mixtă în sensul de „băieți-fete”, căci termenul a funcționat și înainte de 1918, dar avea sensul de „interconfesional”. Pentru fete însă, clasa era „extrabugetată”, părinții trebuind să plătească școlarizarea fetelor lor.

Ca să ascundă „mixtarea”, în raportările făcute ministerului, Stănciulescu a susținut, mult timp, că băieții și fetele învățau în clase separate (însă după o programă identică). În realitate, clasele erau amestecate (băieți-fete!) din lipsa personalului didactic. Monografia Colegiului „Mircea cel Bătrân” (fostul liceu „Vasile Roaită) de astăzi, spune însă că acesta este începutul Colegiului Național „Mircea cel Bătrân” de astăzi, ceea ce este neadevărat. Cine consultă lista absolvenților Liceului „Lahovari” din 1919 și 1920, constată ușor prezența alături de băieți a câtorva fete, în aceeași clasă.⁷

Ministerul Instrucțiunii Publice făcea însă cunoscut directorului Liceului „Alexandru Lahovari” că: *„legea nu prevede licee sau gimnazii de fete cu organizare proprie, sau la fel cu a băieților, ci numai școli secundare cu programa oficială”*. Ministerul susținea, deci, că școlile de băieți și fete trebuiau să fie separate, căci și programele de studiu ale băieților și ale fetelor erau diferite. Dar lucrurile porniseră și era destul de greu de separat acum băieții de fete din clasa deja constituită.⁸

2. ANUL ȘCOLAR 1920-1921

- a) **octombrie 1920.** Preotul Constantin Grigore, primul monograf al Râmnicului, susține însă că *„liceul de fete a fost înființat în 1920, extrabugetar ca grad II, cu 211 eleve în 5 clase, funcționând în localul liceului de băieți”*.⁹ Am o părere foarte bună despre părintele Grigore, cartea domniei sale despre istoria orașului Râmnicu Vâlcea fiind foarte bine scrisă, documentată și cu simț critic, dar în cazul liceului de fete se înșeală. De fapt,

---

⁷ Lazăr, Ianc, Voiculescu, 2006, p. 75. A se vedea și Registrul matricol al Colegiului Național „Alexandru Lahovari” din anii școlari 1919 și 1920, p. 363, 372, 412, 419.

⁸ Negoită, Lăzărescu 1971, p. 23.

⁹ Grigore 1944, p. 39.

chiar domnia sa spune, involuntar poate, că prima serie de absolvente este cea din 1925 (deci, cei patru ani de liceu trebuiesc numărați din 1921), iar numărul absolventelor a fost de... 8 (deci de câte eleve să fi fost vorba în 1921?).

Anul școlar 1920-1921 a început la Liceul „Lahovari” cu... încă o clasa mixtă. Nu știm însă numărul fetelor din această clasă. Erau deci două clase mixte acum în Liceul „Alexandru Lahovari”. Deși unii cred că în acest an școlar băieții au fost despărțiți de fete, registrul matricol de la Liceul „Alexandru Lahovari”, pentru anul școlar 1920-1921, susține că a fost tot o clasă mixtă. Lucru acesta reiese chiar din corespondența liceului cu ministerul. În octombrie 1920, ministerul a făcut cunoscut directorului Stănciulescu *„că, deoarece, în necunoștința de cauză ați înscris și eleve în clasa I (astăzi ar fi clasa a IX-a, n.n.), deși nu se luase nici o dispozițiune în acest sens, și, pentru a nu lovi în părinții care și-au înscris copilele în liceul ce conduceți, Ministerul recunoaște de bun ceea ce ați făcut”*.¹⁰ Emite apoi Ordinele Nr. 98375 din 20 octombrie 1920 și Nr. 99313 din 21 octombrie 1920. Stănciulescu a considerat că aceste ordine reprezintă recunoașterea existenței de fapt a claselor mixte. Ministerul spunea însă altceva, că în această situație excepțională, recunoaște acele clase mixte, dar că... nu va recunoaște valabilitatea certificatele de studii eliberate fetelor. Ulterior, pentru a le fi recunoscute diplomele, elevele vor fi nevoite să dea o serie de diferențe.¹¹ Este drept, directorul Stănciulescu le pune pe fete să facă, suplimentar, cursul de gospodărie de 3 ore pentru gimnaziu și 4 ore pentru liceu. Erau orele de practică din programa fetelor.

În martie 1921, de la minister vine inspectorul Ionescu-Bujor, profesor la Craiova (și membru al partidului averescan, adică era numit politic și nu pe vreun merit profesional). El declară că acele clase mixte nu au autorizație de funcționare, iar Ministerul îi va susține, ulterior, poziția. Mai mult chiar, în 11 iunie 1921, Stănciulescu a fost schimbat ca director cu profesorul de biologie Ion Grecescu. Telegrama ministerului spunea acuzator:

---

¹⁰ Negoită, Lăzărescu 1971, p. 24-25.

¹¹ Mateescu 1993, p. 171-190.

„Până la darea d-vs în judecată, Ministerul vă suspendă din demnitatea de director al liceului chiar de la primirea acesteia; toate le veți încredința d-lui I. Grecescu, însărcinat cu girarea direcțiunii”. Semna, în numele ministrului, un anume Teișanu.¹² Povestea „telegramei de înlocuire” devine o rană a activității profesorului Stănciulescu, după cum vom vedea mai departe.

- b) **3 iulie 1921.** La 3 iulie 1921, Comitetul Școlar al Liceului „Alexandru Lahovari”, sub președinția lui Nicolae Iepure (fost primar al Râmnicului), alege un Comitet Școlar.... special pentru viitoarea școală de fete.¹³ Acest Comitet Școlar, condus de V. Stamatopol, desemnează rapid și corpul profesoral care să predea în școala cea nouă, iar ca directoare este propusă Natalia Ionescu, o profesoară suplinitoare de limba română. Adică, acest comitet școlar a făcut ceea ce, în mod normal, trebuia să facă statul. A înființat „școala de fete”, dar ca o extensie a școlii de băieți, căci, cel puțin formal, un comitet școlar nu putea înființa o școală nouă, ci doar să realizeze o... „*completare și o îmbunătățire a localurilor anexate unei școli*” (art. 43). Acest Comitet va cere însă în scris ministrului înființarea oficială a Școlii secundare de fete, cu clasele I-VIII (ca secție clasică modernă), care să activeze pe lângă Liceul „Alexandru Lahovari”. Practic, școala de fete apare odată cu crearea acestui Comitet Școlar. În acea vreme, o comunitate de părinți putea să înființeze clase de elevi, cu condiția de a le finanța. Ministerul nu a fost de acord însă cu propunerea făcută pentru funcția de directoare și, la 9 august 1921, face recomandarea Comitetului Școlar („al fetelor”) să propună ca directoare o profesoară titulară.
- c) **15 august 1921.** La 15 august 1921, Ministerul dă personalitate juridică acestei instituții. Chiar și presa vâlceană consemnează acest lucru: „*Ministerul instrucțiunii a aprobat funcționarea în localitate a unei școli secundare gradul II de fete (așa numit*

---

¹² Stănciulescu 1922, p. 3-4 (este un articol al profesorului C. Stănciulescu, din 15 mai 1922, despre situația nedreaptă la care a fost supus. Articolul începe chiar așa: „Anul trecut s-a înființat pe lângă Liceul Al. Lahovari o școală secundară de fete”. Și tot el spune „Comitetul Școlar a înființat această școală”. Q.E.D.)

¹³ Direcția Județeană a Arhivelor Statului, Fond „Colegiul Național Alexandru Lahovari”, Registrul de procese verbale al Comitetului școlar pe anii 1920-1925, f. 1 et passim.

*liceul de fete) cu organizare, comitet, corp didactic deosebit de liceul de băieți. Elevele acestei școli sunt considerate ca eleve ale statului, fiind scutite de examen și obținând certificate de stat”.*¹⁴

În aceeași zi de 15 august 1921 (era în vacanța mare), profesorii aleși ai noii școli, sub conducerea profesorului de latină Eliodor Constantinescu, președinte al Comitetului Școlar al fetelor, au ales în unanimitate ca directoare a primei Școli de Fete din Vâlcea pe Anastasia Penescu, profesoară titulară la... Școala normală din Râmnicu Vâlcea. A fost o directoare „legendară” a acestei instituții, rămânând pe această funcție vreme de un sfert de veac (1921-1926, 1927-1945). N.B. Deci școala de fete debutează cu anul școlar 1921-1922. Ordinul Ministerului Instrucțiunii pentru validarea școlii de fete din Râmnicu Vâlcea a ajuns în septembrie 1921. Ministerul era de acord cu funcționarea a patru clase de gimnaziu și a unei clase de liceu (a V-a), cu numai 16 eleve. Cred că situația prezentată de părintele Grigore pentru anul 1920 este valabilă pentru 1921. Acum sunt înregistrate în liceul de fete 211 eleve în cele 5 clase aprobate de minister. O elevă de clasa a VI-a (ar fi clasa a X-a acum) și două eleve de clasa a VII-a urmau să-și continue studiile în cadrul Liceului „Alexandru Lahovari”, alături de băieți.

---

¹⁴ Știri școlare, în „Viața Vâlcei”, nr. 45 / 21 august 1921, p.3

Ce s-a întâmplat cu profesorul Stănciulescu?

Constantin Stănciulescu, care fusese directorul Gimnaziului (1912-1914) și apoi al Liceului „Alexandru Lahovari” (1919-1921), s-a simțit umilit de demiterea sa și face trei petiții la minister în care cere explicații, dar nu primește nici un răspuns. În schimb, la Liceul „Alexandru Lahovari” vine iarăși inspectorul Ionescu-Bujor care, pe baza unor așa-zise „denunțuri”, îl acuză pe Stănciulescu de... luare de mită. Ar fi primit, chipurile, de la comitetul de părinți al școlii de fete un birou pentru cabinetul său directorial, fapt neadevărat. De fapt, pâra venise de la școala rivală de fete „Zoe Bulat” (școala privată cu circa 150 de eleve!), prin soțul doamnei Zoe, Toma G. Bulat, care nu pierdea nici un prilej de a-l calomnia pe Stănciulescu.¹⁵ Bulat era profesor de religie și istorie (cu doctorate în ambele domenii) la Liceul „Alexandru Lahovari”. Un intelectual excepțional. Scria la toate ziarele locale și centrale articole pe diferite teme, în special de istorie a bisericii. Suprinzător, Toma Bulat a primit și sprijinul diaconului Nicolae Crețu – și el un intelectual de excepție, profesor de religie și doctor în pedagogie, cu o teză susținută în Germania, și autor de manuale școlare -, care în ziarul „Glasul Adevărului” blamează vehement educația mixtă: *„De la început, din lipsă de local propriu s-a făcut greșeala neertată ca fetele să facă lecții comune cu băieții. Procedeu a fost atât de primejdios încât a fost considerat un atentat la viața însăși a școlii”*.¹⁶ În numărul următor al ziarului, profesorul Crețu adaugă: *„în al doilea an s-a căutat o ameliorare a stării de lucruri făcându-se clase (de fete, n.n.) în același local în orele de după prânz, când liceul era mai puțin aglomerat cu lecții”*.¹⁷

Profesorul Stănciulescu va scrie în anii următori mai multe articole în ziarele locale în care își clama nemulțumirea, dar lucrurile au rămas neschimbate. Asta până în 1929, când după 7 ani de război epistolar cu Ministerul Instrucțiunii, Stănciulescu revine la conducerea Liceului „Alexandru Lahovari” (1929-1930). Dar, în 1932, intră în conflict cu Eliodor Constantinescu - eminent profesor de latină, fost director al Gimnaziului „Lahovari” și apoi al Liceului „Lahovari” (1907-1911, 1924-1929, după acest ultim mandat fiind urmat la conducerea liceului de către... Constantin Stănciulescu. Eliodor

---

¹⁵ Bulat 1922, p. 3-4.

¹⁶ Crețu 1922 (2), p. 2.

¹⁷ Crețu 1922, p. 1. Articolul are același titlu ca în numărul precedent al ziarului doar că de data asta are semnătura în clar

Constantinescu a încercat să distrugă imaginea bună a profesorului de geografie Stănciulescu (dar licențiat în... fizică și chimie) acuzându-l de lăcomie, Stănciulescu fiind în stare să predea orice (de ex.: matematică, germană, fizică, chimie, geografie) – având... 18 ore suplimentare lunar – asta pentru a câștiga mai mult, evident. Bătălia se dădea în special pe clase extrabugetate. Erau două motive ale dușmăniei dintre cei doi: 1) Cât timp fusese director, Stănciulescu nu îl dorise pe Eliodor Constantinescu în comisiile de bacalaureat a seriilor de clase extrabugetate, ceea ce a atras mânia colegului latinist (recunoscut, de altfel pentru severitatea și corectitudinea lui); 2) Erau rivali la directoria liceului.¹⁸ Constantinescu se răzbună crunt pe colegul său. Spune despre Stănciulescu că „a căzut prizonier la germani în 1916 și, ca să aibă o viața mai bună în lagărul de la Slatina, s-a declarat... tehnician, om priceput la orice, adică util germanilor. În 1917 s-a pus în slujba dușmanului devenind administrator al proprietăților celor refugiați ori plecați la război din județul Vâlcea, cu mari beneficii bănești pentru sine (comision de 7 % din arenda încasată de stat). Adică... s-a transformat în vechilul nemților”. A fost acuzat și de faptul că, fiind director, ar fi folosit pe elevii liceului la muncile agricole (cules de vie, de nuci sau de prune) pe moșia sa de la Vlădești.¹⁹ Despre aspectul ăsta, colegul lui Stănciulescu de la Lahovari, profesorul de istorie Dumitru Gușetoiu, nu îi face un portret prea măgulitor: „Profesorul de geografie C. Stănciulescu era proprietarul unei ferme de circa 30 ha, gorjan habotnic cucerit de glie, tot timpul și-l consuma pe moșie. În plan pedagogic nu s-a remarcat prin însușiri deosebite”.²⁰ Dar, orice s-ar spune, meritele lui Stănciulescu rămân însă indiscutabile atunci când este vorba de înființarea celor două licee din Rîmnic, cel de băieți și cel de fete.

Ce a urmat pentru Școala de fete?

Deci, între 1921-1924, la Liceul „Lahovari” funcționează două școli, una de băieți și alta de fete. Școala secundară de fete funcționa după amiază, băieții fiind la cursuri dimineața.

La început, școala de fete a funcționat ca o școală extrabugetară. Comitetul școlar al acesteia plătea Liceului „Lahovari” 10.000 de lei pe an pentru iluminat, încălzit și uzura mobilierului. Nu se plătea însă

---

¹⁸ Constantinescu 1932, p. 1-2.

¹⁹ Idem, ibidem, nr. 109/16 iunie 1932, p. 1-2.

²⁰ Gușetoiu 1982, p. 200.

chirie, sălile de curs fiind considerate ale statului. Era totuși un mare pas înainte pentru vâlceni.

Sigur, au existat și neînțelegeri între cele două școli, căci, cu timpul, școala de băieți, din lipsă de spațiu, și-a prelungit programul și după amiază. Fetele, care studiau la etaj, deranjau clasele de băieți de la parter cu zgomotul produs în timpul orelor de gimnastică. Dar problema cea mai importantă era însă faptul că pauzele celor două școli coincideau, ceea ce dădea naștere la tot felul de... „probleme sentimentale”.

La sfârșitul anului școlar 1924, Școala de fete a cumpărat o clădire în Str. Praporgescu nr. 36 (căreia i s-a adăugat, ulterior, o aripă nouă), ca sediu propriu. Este fosta casă a doctorului Ioan Suci, cel dintâi medic al spitalului județean din Vâlcea. Astăzi, acolo se află clădirea de sticlă a BRD.

Liceul de fete din Strada Praporgescu

Pentru crearea de fonduri în vederea cumpărării clădirii, la Școala de fete se fac serbări școlare, se apelează la donații și se măresc taxele școlare, ele ajungând în septembrie 1923 la 2.000 lei pentru o elevă din cursul inferior (gimnaziu) și 3.000 lei pentru o elevă din cursul superior (liceu), și o cotizație din partea părinților de 50 de lei anual. Ministerul Instrucțiunii contribuie și el cu 800.000 lei, iar Comitetul

școlar cu 450.000 lei. Fetele vor sta aici 30 de ani. Din 1954, ele s-au mutat în clădirea actualului Colegiu Național „Mircea cel Bătrân”.

Dar crearea unui liceu de fete nu a entuziasmat pe toată lumea. Nicu Angelescu (1894-1966), avocat dar și profesor de limba română la Liceul de băieți „Alexandru Lahovari”, de altfel un om foarte inteligent și emancipat, scria rândurile astea: *„Creșterea numerică a populației școlare s-a dovedit în privința acestei școli a fi cu totul în detrimentul valorii calitative a învățământului și educației. E cu mult prea mare numărul actual de eleve, care toate aspiră să devină „intelectuale”, adică să evadeze din munca grea a gospodăriei și din modestul lor rol casnic. Mai emancipate decât chiar colegii lor de la liceul de băieți, în atitudini prea libere și prea puțin decente, cârdirile de eleve care colindă toată ziua pe străzi fac o impresie penibilă. E pur și simplu dezgustător să constați care le sunt preocupările și să ascuți care sunt subiectele lor de conversație în aceasta interminabilă hoinăreală, care se prelungește cu mult peste ora nouă seara, când, în fine, răzbite de foame, se grăbesc să se ducă acasă la masa gata.”*²¹

ADDENDA. Din 1951, la Liceul „Alexandru Lahovari” își începea activitatea prima clasă mixtă (băieți-fete) din România – experimentală pentru început. Succesul a fost total clasele mixte fiind generalizate apoi în întreg învățământul românesc începând din 1956. Liceul de fete din Râmnic era, într-un fel, pe contrasens. Când și-a dobândit, în sfârșit, un local propriu, în România se generaliza sistemul mixt de învățământ. Dar, cu mândrie trebuie să o spunem, învățământul mixt din România a pornit de la Râmnicu Vâlcea.

---

²¹ Angelescu 2014, p. 46

BIBLIOGRAFIE

Angelescu 2014 – Nicolae Angelescu, *Plimbări și mici excursii în Râmnicu-Vâlcei*, Editura Bibliostar, Râmnicu-Vâlcea, 2014.

Bulat 1922 – Toma G. Bulat, *Răspuns unei calomnii*, în „Glasul Adevărului”, nr.14 / 15 iunie 1922.

Constantinescu 1932 – E.C. (Eliodor Constantinescu), *Din galeria marilor apostoli. Costică Tehnicianu*, în „Îndrumarea Vâlcei”, nr. 108/7 iunie 1932.

Crețu 1922 (1) – N. Crețu (semnează însă... „Un profesor de pedagogie”), *Nu ne cunoaștem îndeajuns*, în „Glasul Adevărului”, nr. 13/ 1 iunie 1922.

Crețu 1922 (2) – N. Crețu, *Nu ne cunoaștem îndeajuns*, în „Glasul Adevărului”, nr. 14 / 15 iunie 1922, p. 1. Articolul are același titlul ca în numărul precedent al ziarului doar că de data asta are semnătura autorului în clar.

Direcția Județeană a Arhivelor Statului 1920-1925 – Direcția Județeană a Arhivelor Statului, Fond „Colegiul Național Alexandru Lahovari”, *Registrul de procese verbale al Comitetului școlar pe anii 1920-1925*.

Grigore 1944 – Constantin Grigore, *Râmnicul Vâlciei. Monografie-ghid*, Editura primăriei orașului Râmnicul-Vâlcei, 1944.

Gușetoiu 1982 – Dumitru Gușetoiu, *Un director de școală se destăinuie*, în „Studii vâlcene”, nr. V/1982.

Lazăr, Ianc, Voiculescu 2006 – Valeriu Lazăr, Simona Ianc, Mihail Voiculescu, *Monografia Colegiului Național Alexandru Lahovari de la începuturi (1891) până în prezent (2006)*, Editura Conphys, Râmnicu Vâlcea, 2006.

Manole 2003 – Petre Manole, *Școli de fete înființate în Vâlcea până în 1864*, în „Studii vâlcene”, nr. 1/2003.

Mateescu 1937 – C.N. Mateescu, *Din istoricul școlii râmnicene de la Regulamentul Organic și până astăzi. Școlile naționale începătoare*, în „Naționalul Vâlciei”, nr. 114-115, iunie-iulie 1937.

Mateescu 1993 – Constantin Mateescu, *Râmnicul de odinioară*, Editura Almarom, Râmnicu Vâlcea, 1993.

Negoită, Lăzărescu 1971 – Gheorghe Negoită, Grigore Lăzărescu, *Monografia Liceului „Vasile Roaită” din Râmnicu Vâlcea (1920-1970)*, f.edit., 1971.

Pârnuță 1976 – Gh. Pârnuță, *Din istoria culturii și școlii din județul Vâlcea (sec. XVI-XIX)*, în „Buridava”, nr. 2/1976, p. 133-280.

Stoica 2019 – Relu Stoica, *Istoricul Colegiului Național „Mihai Eminescu”, Buzău (1919-2019)*, Editura Editgraph, Buzău, 2019.

Stănciulescu 1922 – Constantin Stănciulescu, *Glasul Adevărului*, nr. 12 / 15 mai 1922.

Știri școlare, în „*Viața Vâlcei*”, nr. 45 / 21 august 1921.